

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2011

**MUSIEK V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 120

Hierdie memorandum bestaan uit 30 bladsye.

AFDELING A: MUSIEKTEORIE

Beantwoord VRAAG 1, 2, 3, 4.1 OF 4.2 en dan VRAAG 5.1 OF 5.2.

VRAAG 1

Bestudeer die volgende Minuet uit die Anna Magdalena Notaboek, gekomponeer deur J.S. Bach, en beantwoord die vrae wat volg.

Minuet
From the Anna Magdalena Notebook

Johann Sebastian Bach
(1685-1750)

dolce

7

13

mf

19

A B

dim. *p*

26

cresc. *f* C

1.1 In watter toonsoort is die minuet?

Antwoord: G majeur (1)

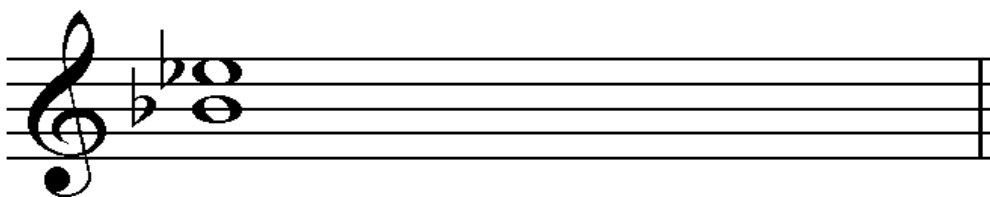
1.2 Wat is die betekenis van die Italiaanse terme '*dolce*' wat in die eerste maat voorkom?

Antwoord: Soet (1)

1.3 Watter komposisionele tegniek kom in mate 5 en 6 voor?

Antwoord: Sekwens (1)

1.4 Skryf die omkering van die volgende interval. Noem dan die interval.

Omkering: Volmaakte 5de

Akkoord = 1 punt

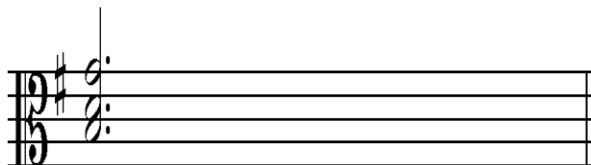
Naam van omkering = 1 punt (2)

1.5 Wat is die enharmoniese ekwivalent van die noot gemerk by A?

Antwoord: Enharmoniese ekwivalent: Db (1)

- 1.9 Herskryf die akkoord by C in die alt-sleutel, met die toonsoortteken in dieselfde toonhoogte.

Antwoord:

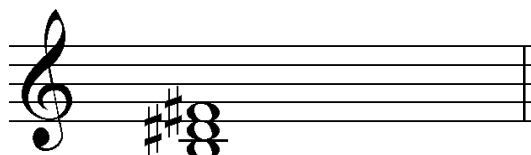
Sleutel = 1

Toonsoortteken = 1

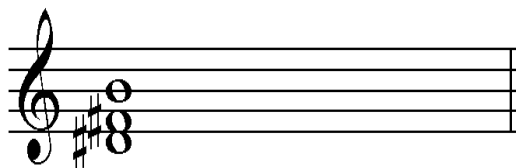
Notasie = 1

(3)

- 1.10 Skryf die eerste omkering van die volgende drieklank:

Antwoord:

(1)

- 1.11 Skryf die Franse tydname van die regterhandparty van maat 15 – 16.

Antwoord: ta, ta-te ta-te, ta-a-a (4 x ½)

(2)
[20]

VRAAG 2

Bestudeer die volgende passasie en beantwoord die vrae.

- 2.1 Identifiseer die nie-harmoniese noot aangedui deur die letter (a).

Antwoord: Deurgangsnoot (1)

- 2.2 Noem die akkoordtipe (majeur, mineur, verminderde of vergrote) van die drieklank by (c).

Antwoord: Majeur (1)

- 2.3 Dui 'n drieklank in tweede omkering aan deur 'n sterretjie (*) te gebruik.

Antwoord: Sien die musiekpartituur in maat 7. (1)

- 2.4 Noem die kadens by (e).

Antwoord: Onderbroke kadens (1)

- 2.5 Gee 'n harmoniese analise (besyfering) van die akkoorde (f) en (g).

Antwoord: (f) IV6
(g) V (2)

2.6 Skryf maat 2 (d) in oop-partituur.

Antwoord:

(4)
[10]

VRAAG 3

3.1 Skryf die volgende toonlere slegs stygend, sonder toonsoorttekens.

3.1.1 G heeltoon toonleer

Antwoord: G heeltoon toonleer

(4)

3.1.2 B melodiese mineur

Antwoord: B melodiese mineur

(5)

3.2 Identifiseer die volgende toonleer:

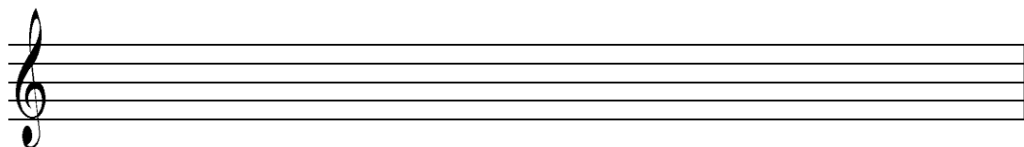
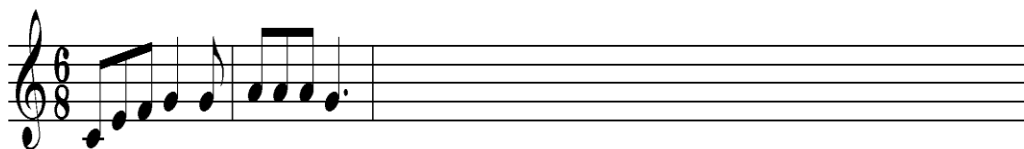
Antwoord: a harmoniese mineur

(1)
[10]

VRAAG 4

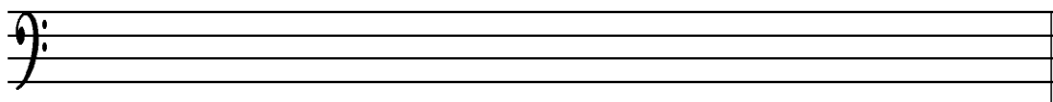
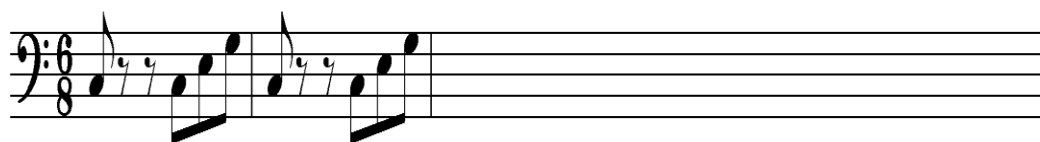
Kies EEN van die gegewe openingsmotiewe om 'n 8-maat melodie te voltooi. Noem die instrument waarvoor jy hierdie melodie skryf.

4.1 Instrument: _____

OF

4.2 Instrument: _____

Nasienriglyne:

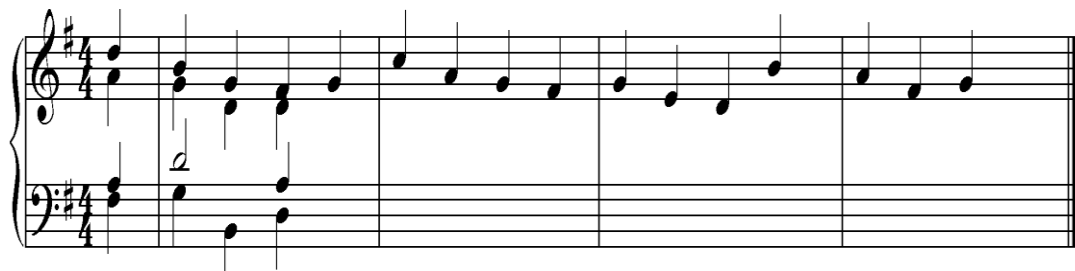
BESKRYWING	PUNTE-TOEKENNING
Keuse van instrument	1
Vorm en kadenspunte	6 (3 + 3)
Musikaliteit	5
Dinamika en artikulasie	2
Korrekttheid van notasie	2
TOTAAL	16 ÷ 2 = 8

[8]

VRAAG 5

Beantwoord óf VRAAG 5.1 óf VRAAG 5.2.

- 5.1 Voeg drie stemme by die volgende sopraan-melodie om 'n vierstemmige harmonisering te vorm. Gebruik ten minste EEN deurgangsnoot en gebruik 'n volmaakte kadens aan die einde.

Moontlike antwoord:

V⁶ I I⁶ V I⁶ II II⁶ I⁶ V IV⁶ IV I⁶ I II⁶ V⁷ I

4

[12]

OF

- 5.2 Bestudeer die onderstaande uittreksel van *Brother Jack and Sister Shirley* deur Noah Baerman en volg die instruksies:

BROTHER JACK AND SISTER SHIRLEY

Noah Baerman

126 E_bMaj7

(a) (b)

mf

5 (c) (d) E_bMaj7

9 (e)

p

13 $Bb7$

cresc. mf

5.2.1 Noem die akkoordsimbole by (a) tot (e).

- Antwoord:**
- (a) Fmin7
 - (b) Bb7
 - (c) Fmin7
 - (d) Bb7
 - (e) EbMaj7

(5)

5.2.2 Voltooi die partituur deur SEWE gepaste akkoorde van jou keuse in te vul.

Moontlike Antwoord:

BROTHER JACK AND SISTER SHIRLEY Noah Baerman

The musical score is for the piece "Brother Jack and Sister Shirley" by Noah Baerman. It is written in 4/4 time with a tempo of 126. The key signature has two flats (Bb and Eb). The score is divided into four systems of music. The first system (measures 1-4) features chords EbMaj7, Cmin7, Fmin7, and Bb7. The second system (measures 5-8) features chords EbMaj7, A♭Maj7, Fmin7, Bb7, and EbMaj7. The third system (measures 9-12) features chords A♭Maj7 and E♭Maj7. The fourth system (measures 13-16) features chords Cmin7, Fmin7, and Bb7. The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings like mf, p, and cresc.

(7)
[12]

TOTAAL AFDELING A: 60

AFDELING B: ALGEMENE MUSIEKKENNIS

L.W. Relevante antwoorde wat nie in die memorandum ingesluit is nie, mag aanvaar word volgens die oordeel van die onderwyser.

VRAAG 6: BAROKMUSIEK**6.1 Handel: *Messias; For unto Us a Child is Born* en die *Hallelujah*-koor.**

Voltooi die volgende stellings deur die ontbrekende woorde of feite langsaan die vraagnommer (6.1.1 – 6.1.6) in die ANTWOORDEBOEK te skryf.

Antwoord:*For unto Us a Child Is Born*

6.1.1 Hierdie koor is gebaseer op 'n vers van **Jesaja (9:6)** rakende die geboorte van Christus, wat Verlosser beteken. (1)

6.1.2 Die tekstuur is **lig**, dikwels met slegs een of twee stemme wat gelyktydig sing. (1)

6.1.3 Handel gebruik 'n deursigtige **polifoniese** tekstuur vir die woorde van *For unto us a Child is born, unto us a Son is given*. (1)

6.1.4 Handel hou die dinamiek **onderdruk** tot die treffende akkoord-uitbarsting in *Wonderful, Counsellor*. (1)

Die Hallelujah Koor

6.1.5 Teks kom uit die boek **Handelinge**. (1)

6.1.6 Handel skep meevoerende variasie deur skielike veranderinge tussen **monofoniese**, **polifoniese** en **homofoniese** teksture. (3)

6.2 Skryf 'n kort opstel oor EEN van die volgende Barok-werke wat jy bestudeer het.**6.2.1 Vivaldi: *Primavera, The Four Seasons***

- Allegro, in E majeur.
- Open met 'n energieke orkestrale ritornel wat die aankoms van lente uitbeeld.
- Elkeen van die ritornel se twee frases word luidagtig gespeel en dan sag herhaal in die terassedinamiek, tipies van Barok musiek.
- Na die ritornel wissel die beweging tussen uitgebreide solo afdelings wat musikale toonkleur bevat, en kortstondige tutti afdelings wat deel van die ritornel tema aanbied.
- In die eerste solo-afdeling word voëlsang; deur hoë trillers en herhaalde note gespeel deur die viool-solis en twee viole, in die orkes nageboots.

- Die volgende solo afdeling bevat tremolo's; vinnige toonlere deur die strykers wat donderweer verteenwoordig.
- Na die storm, kom die ritornel in die mineur in plaas van die majeur toonsoort voor.
- Al die skilderagtige passasies in hierdie beweging verskaf 'n kontras in die tekstuur en dinamiek tussen die terugkeer van die ritornel-tema.
- Die *allegro* se melodieusheid, ritmiese lewenskragtigheid en ligte homofoniese tekstuur, roep die gevoel van lente op.

OF

6.2.2 **Bach: Orkes-Suite no. 3 in D majeur: 4de Beweging, Bourée**

- Die bourrée is 'n lewendige dans.
- In tweeslagmaat.
- Dit is die korste beweging van die suite.
- AABB vorm
- Afdeling A gebruik die hele orkes, insluitende trompette en timpani.
- Afdeling B is drie keer langer as Afdeling A en wissel luidagtige tutti passasies met sagter passasies vir strykers en hobo's.

OF

6.2.3 **Bach: Prelude in c mineur, uit Das Wohltemperirte Clavier, Boek 1**

- Die Prelude in C mineur is 'n studie in onophoudelike beweging.
- Hierdie beweging ontstaan uit aaneenlopende note wat amper onophoudelik verskyn.
- Die prelude groei grotendeels uit herhaalde patrone van ag vinnige note in beide die regter- en linkerhand.
- In die regterhand is die eerste noot van die patroon die hoogste van die ag note.
- Die opeenvolging van hoë note vorm 'n melodielyn wat uit kort herhaalde note bestaan.
- Naby die einde van die prelude word die ritmiese voortdrywe kortliks onderbreek deur 'n stadige, ornamentele passasie in die style van 'n improvisasie.
- Soortgelyk as om uit 'n mymering te ontwaak, keer die prelude gou terug na vinnige note en sluit af met 'n helder C majeur.

OF

6.2.4 Corelli: *Trio sonata in a mineur, op.3, no.10*

- Geskryf vir twee viole en basso continuo.
- Die viole speel die twee lyne in dieselfde hoë register, en geniet die meeste aandag.
- Viole wedywer deur beurtelings die melodiese idees te speel, deur soms inmekaar te vleg en soms hoër as die ander te styg.
- Die basso continuo is vir orrel en tjello of *teorbe* (basfluit), 'n tokkelinstrument wat in staat is om akkoorde sowel as die baslyn te toon.
- Alhoewel die baslyn ondergeskik aan die twee bo-lyne is, dien dit nie net as begeleiding nie.
- Die baslyn boots ook die melodiese idees wat deur die viole voorgestel word na.
- Die sonate bestaan uit vier kort bewegings: vinnig, vinnig, stadig, vinnig.
- Al die bewegings is in dieselfde mineur toonsoort, maar verskil in metrum, stemming en tempo.
- Elke beweging het slegs een basiese stemming, wat tipies van Barok instrumentale musiek is.
- Die opgewekte openingsbeweging is in vierslagmaat en bestaan uit gepunteerde ritmes. Dit word twee keer gespeel, en sluit elke keer met 'n onvolmaakte kadens op die dominant en skep 'n gevoel van verwagting.
- Die tweede beweging, 'n lewenskragtige allegro, is fugaal en ook in vierslagmaat.
- Fugale tweede bewegings is kenmerkend van barok trio-sonates.
- Die tema begin met 'n deурdringende herhaalde-noot motief.
- Die tema word deur die eerste viool voorgestel en word dan geslaagd nageboots in die laer registers deur die tweede viole en die tjello (verdubbel deur die orrel).
- Die tweede beweging, soos die eerste, sluit af met 'n onvolmaakte kadens op die dominant, en skep 'n gevoel van verwagting.
- Die derde beweging is lied-agtig en hartroerend – 'n kort adagio in drieslagmaat.
- Dit begin met 'n dalende sprong deur die eerste viool wat onmiddellik 'n toon hoër nageboots word deur die tweede viool.
- Die langste en mees briljante beweging van hierdie sonate is die afsluitende allegro, 'n dansagtige stuk in vierslagmaat met elke maatslag wat in drie onderverdeel is.
- Die vierde beweging is tweeledige vorm en elke afdeling word herhaal: AABB.
- Afdeling B is drie keer langer as Afdeling A.
- Aan die einde van Afdeling B, gebruik Corelli die enigste verandering in dinamiek in die sonate: d.i. die afsluitende frase word sagter herhaal, soortgelyk aan 'n eggo.

OF

6.2.5 Bach: *Cantata 140, Wachet auf: Sewende beweging, Korale*

- Bach rond *Cantata No. 140* af deur weer na die koraal terug te keer.
- Vir die eerste keer sedert die eerste beweging, neem al die stemme en instrumente deel.
- Die koraal is in 'n eenvoudige homofoniese tekstuur vir vier stemme getoonset, met die instrumente wat die stemme verdubbel en nie hul eie melodieë speel nie.
- Die koraal word as 'n aaneenlopende melodie gehoor, sonder 'n tussenspel tussen frase.
- Die ryk klank, vol harmonieë, en reëlmatige ritmes, betuig lof aan God, geloof en blydschap in Sy koninkryk.
- Die gemeente sluit aan by die sang van die finale koraal, wat hul eenheid en geloof sterk uitbeeld.

(6)
[14]

VRAAG 7: KLASSIEKE MUSIEK

- 7.1 Beskryf die derde beweging van Beethoven se *Sonata in c mineur, op. 13, (Pathétique)*.

Antwoord:

- Die laaste beweging in c mineur is 'n vinnige en energieke rondo.
- Dit kan geskets word as A B A C A B A- koda.
- Die lewendige hooftema (A), in 'n mineur toonsoort, kontrasteer met die ander afdelings wat in 'n majeur toonsoort is.
- Die B afdeling sluit verskeie liriese temas in.
- Die C afdeling is polifonies en bevat idees wat van een hand na die ander afgewissel word.
- Afdeling B en C sluit albei met 'n gedrae akkoord wat verwagting skep vir die terugkeer van die hooftema en toonsoort.
- Teen die einde van die stormagtige koda, word 'n gedrae akkoord onverwags gevolg deur die openingsnote van die hooftema, in 'n majeur toonsoort eerder as mineur.
- Die vertroosting van die majeur toonsoort is kortstondig wanneer 'n vinnig dalende toonleer die beweging tot 'n magtige einde in mineur bring.

(7)

- 7.2 Kies EEN van die volgende werke wat jy bestudeer het en motiveer hoekom dit 'n spesifieke genre baie goed in die klassieke era verteenwoordig.

7.2.1 **Haydn: Trompet Concerto in Eb majeur: 3de beweging, Allegro**

- Die derde beweging is 'n verbysterende sonate-rondo, tweeslagmaat, waarin Haydn die trompetspeler se meesterlikheid vrye teuels gee.
- Die beweging kombineer die herhaalde hooftema, kenmerkend van rondo-vorm, met die ontwikkelingseksie wat in sonate-vorm voorkom.
- Dit mag geskets word as A B A B' A- ontwikkeling-seksie -A B" - koda.
- Temas A en B word deur die orkes voorgestel en word dan grotendeels deur die trompet gespeel, met bystand deur die orkes.
- Die hooftema, A, is 'n opgewekte melodie wat geskik is vir die trompet.
- Tema B is vrolik; dit bevat 'n kort dalende frase wat verskeie kere herhaal word.
- Haydn se liefde vir musikale verrassing wat skielike veranderinge in dinamiek, onverwagte harmoniese kinkels, en 'n spannende lang pouse bevat, word in die koda weerspieël.

OF

7.2.2 **Haydn: Simfonie no.94 in G majeur, "Surprise", 1ste beweging**

- Die stadige inleiding tot die eerste beweging begin met 'n vreedsame melodie wat tussen houtblasers en strykers verdeel word.
- Die stemming word ernstig, soos 'n kloppende ritme, 'n crescendo en chromatiese harmonieë wat 'n oomblik van onsekerheid skep.
- Die onsekerheid van die inleiding word opgelos in die *vivace assai*, 'n vinnige, vreugdevolle beweging in sonate-vorm.
- Die eerste tema is 'n kort dans-wysie wat sag deur die viole gespeel word.
- Dit word gevolg deur 'n luidrugtige, lewendige afdeling vir die hele orkes.
- Na 'n herhaling van die sagte openingstema, hou die eksposisie aan met lang, kragtige oorgangspassasie vir die hele orkes.
- Gedurende die oorgangspassasie, kan die sagte openingstema weer gehoor word, hierdie keer effens aangepas en in 'n nuwe toonsoort.
- 'n Sorgvrye wals-melodie dien as die tweede tema van die eksposisie.
- Haydn rond die eksposisie af met 'n grasieuse slottema wat deur strykers ingelei word en deur die houtblasers gevolg word.

- Die res van dis instrumente sluit kortliks aan en bring die eksposisie tot 'n opwekkende einde.
- Die eksposisie word herhaal.
- Die ontwikkeling begin sag soos Haydn die potensiaal van sy ritmiese eerste tema openbaar.
- In die oproerige vervolging van die ontwikkeling, word spanning opgebou deur motiewe van die oorbruggingspassasie wat rusteloos deur mineurtoonsoorte beweeg.
- Na 'n skielike **piano**, sluit die ontwikkeling af met herhaalde note wat na die terugkeer lei..
- Vir 'n ruk is alles "normaal" in die terugkeer; die eerste tema word gehoor, 'n verkorte vorm van die oorbruggingspassasie en die tweede tema.
- Voor die sluitingstema, brei Haydn die terugkeer uit deur 'n ryk polifoniese ontwikkeling van die eerste tema.
- Die terugkeer van die sluitingstema bring mee 'n gevoel van ontspanning en die beweging sluit juigend.

OF

7.2.3 Mozart: Eine Kleine Nachtmusik: 3de beweging, Minuet

- *Eine Kleine Nachtmusik* is 'n *serenade*, in drieslagmaat, G majeur
- Gewoonlik in 'n ligte stemming.
- Bedoel vir aandvermaak.
- Geskryf vir 'n klein strykkwartet of vir 'n strykkwartet en kontrabas.
- Die tjello deel word 'n oktaaf laer deur die kontrabas gespeel.
- Die derde beweging is 'n hoflike minuet in A B A-vorm.
- Die A (minuet) afdeling is statig, meestal luidrugtig en staccato, met 'n gemerkte maatslag.
- Die B (trio) afdeling is intiem, sag en legato. Die murmurerende begeleiding dra by tot die gladde vloei van die musiek.

7.2.4 Mozart: Don Giovanni: die duet (*Lá ci darem la mano*)

- Die Don se verleidingstegniek word gebruik duet *La ci darem la mano*.
- Don Giovanni oortuig die pragtige Zerlina om na sy tuiste te kom, en belowe om met haar te trou en haar lewe te verander.
- Die musiek dra sy oorredingsvermoë en haar geleidelike oorgawe kunstig oor, soos die stemme voortdurend inmeekaargestrengel word.
- Zerlina vergeet van haar verloofde en werp haarself tot die Don se arms, en hulle sing dan saam "*Let us go, my beloved*".
- Soos hulle saam weggaan, onderskep Donna Elvira hulle skielik, veroordeel Don Giovanni, en neem Zerlina beskermend weg.
- Gedurende die opera word al Don Giovanni se pogings om verleiding gefrustreer.

VRAAG 8: ORKESMUSIEK

- 8.1 Alhoewel jy 'n musiekstudent is, mag jy dit dalk nie geniet om na die musiek van alle orkeste te luister nie. Kies EEN van die volgende orkeste en skryf 'n kort paragraaf waarom jy van die musiek van hierdie soort orkes hou. Sluit die volgende in:

- * Definisie (2)
- * Instrumentasie wat in die orkes gebruik word (2)

8.1.1 **Blaasorkes**

*** Definisie:**

'n Orkes van blaasinstrumente of 'n gesamentlike term vir die houtblaasinstrumente van 'n orkes. (2)

* Instrumentasie wat in die orkes gebruik word:

- Houtblasers
- Koperblasers
- Perkussie-instrumente (Enige 2) (2)

OF

8.1.2 **'Big band'**

***Definisie:**

Ook genoem 'n verhoog-orkeste waar die omvang van die aantal spelers tussen 12 en 25 is. (2)

***Instrumentasie wat in die orkes gebruik word**

- Drie tot vier trompette
- Twee of drie alt-saksofone
- Twee tenoor-saksofone
- Een baritonsaksofoon
- Drie of vier trombone
- Bas-trombone
- Fluite
- Klarinette
- Basklarinette
- Sopraan-saksofone
- Tuba
- Ventielbeuel
- Kontrabas (Enige 2) (2)

OF

8.1.3 Jazz band

***Definisie:**

'n Klein groep van 3 – 8 spelers.

(2)

***Instrumentasie wat in die orkes gebruik word**

- Trompet
- Saksofoon
- Tromboon
- Bastromboon
- Fluit
- Klarinet
- Strykers
- Ritme-seksie (Klavier, dromme en kontrabas)
- Ventielbeuel
- Kontrabas

(Enige 2)

(2)

OF

8.1.4 Tradisionele/Konsert-orkes

***Definisie:**

Bestaan normaalweg uit baie groot groepe houtblasers en koperblasers met perkussie bygevoeg.

(2)

***Instrumentasie wat in die orkes gebruik word**

- Piccolo
- Twee of drie fluit
- Een of twee hobo's
- Soms die *cor anglais*
- Een of Twee Fagot
- Kontra-fagot
- Drie of vier B-mol klarinette
- 'n Alt-klarinet
- 'n Bas-klarinet
- Twee alt-saksofone
- 'n Tenoer-saksofoon
- 'n Bariton-saksofoon

(Enige 2)

(2)

[4]

VRAAG 9: POPULÊRE MUSIEK

- 9.1 Jy het 'n konsert bygewoon waar EEN van die volgende kunstenaars/pop-groepe opgetree het: Skryf 'n resensie oor hierdie konsert deur na styl-eienskappe van die kunstenaar/pop-groep te verwys.

9.1.1 Die Beatles

- Die hoogs oorspronklike style van Die Beatles het uit 'n verskeidenheid ander style ontwikkel: insluitende die 'initial blues', Chuck Berry se 'rhythm and blues', Elvis Presley, Engelse volksmusiek en die lirieke van Bob Dylan.
- Die invloed van Indiese musiek kan gehoor word in die gebruik van die Indiese strykinstrument, die sitar.
- Hulle het doelbewus clichés weggelaat in hul gebruik van akkoorde, en het altyd met nuwe style van melodiese komposisie en harmonie geëksperimenteer.
- Hul vokale voordrag het sorgeloos en spontaan geklink.
- Die lirieke van Lennon en McCartney was uitsonderlik nuut en vars.
- Die gebruik van modusse eerder as majeur en mineur toonsoorte het tot nuwe akkoorde gelei.
- Soms het die polsslae en ritmes van 'n lied verander sodat die frase oneweredig word.
- Nuwe klanke is geskep deur die byvoeging van verskeie instrumente wat nie normaalweg met rock-musiek geassosieer is nie.
- Hulle het elemente van ander kulture soos die Franse taal en Indiese instrumente in hul musiek gebruik.
- Nuwe elektroniese klanke het ook deel gevorm van hul opnamings tegniek.

OF

9.1.2 Bob Dylan

- Hy voer op met kitaar, elektroniese klavierbord en harmonika.
- Sy stem en lirieke was nie altyd maklik op die oor nie.
- Dylan se stem was in 'n sekere mate so verrassend soos sy lirieke.
- Liriese komposisies van buitengewone poëtiese krag.
- Sy lirieke het 'n verskeidenheid politiese-, sosiale-, filosofiese en literêre invloede geïnkorporeer.
- Die ruwe styl van sy sang was steurend vir sommige vroeër musiekluisteraars, maar 'n aantrekking vir ander.
- Dylan het toenemende gesofistikeerde liriese tegnieke tot die volksmusiek van die vroeë 60's bygevoeg, en het dit met die intellektualisme van klassieke literatuur en poësie vermeng.
- Sy vroeë liedjies was baie ryk met sterk melodieë.
- Hy het homself so vergroot deur die volks-agtergrond, dat hy dit 'n ruk lank gebruik het.

OF

9.1.3 Donna Summer

- Haar suggestiewe en erotiese styl van liedjie-skryf was baie gepas vir die disko omgewing.
- 'n Latere opname , *I feel love*, was die eerste wat slegs elektroniese klanke gebruik het.
- Die liedjie, "*Love to Love*" was 'n werkstuk met sensuele elegansie.
- Summer se eerste vrystelling "*The Wanderer*"; het die disko-klank van vroeër vrystellings met 'n nuwe klank en elemente van rock vervang.

OF

9.1.4 Elvis Presley

- Die omvang van sy stem was die van 'n bariton, en het gemaklik van G in die tweede oktaaf onder middel C, tot B in die eerste oktaaf bo middel C gestrek.
- Het 'n falsetto-stem suksesvol gebruik
- Sy stem was onvoorspelbaar en onbetroubaar in sy laer register maar sy bo-register was helder.
- Donker, swaar kleur
- Het kwaliteite van 'n bas gehad
- Sy oorsprong is in 'rhythm en blues'.

OF

9.1.5 ABBA

- Melodieë is maklik herkenbaar.
- Eenvoudige tekste wat nie te doen het met kontroversiële temas nie.
- Ligte klank met min distorsie.
- Interessante begeleiding met kontrasterende teksture en klankkleure.

Die welbekende ABBA-lied, *Mamma Mia*, het die volgende eienskappe:

- Lewendige pols maak dit geskik vir dans.
- Sintetiese orkes-klanke aangesien die orkes-klanke deur 'n klavierbord gespeel word.
- Vergrote drieklanke word gebruik vir verhoging van harmoniese spanning.
- 'n Herhaalde, begeleidende figuur van twee mate met 'n riff.
- Baslyne waar grondnote van die drieklank herhaal word.

VRAAG 10: SUID-AFRIKAANSE POPULÊRE MUSIEK

Kies enige EEN van die volgende Suid-Afrikaanse kunstenaars en beantwoord die vrae:

10.1 Brenda Fassie

10.1.1 In watter stad is sy gebore?

Antwoord: Kaapstad. (1)

10.1.2 Van watter pop-groep het sy die voorsanger geword?

Antwoord: Brenda and the Big Dudes (1)

10.1.3 Wat het haar baie gewild gemaak?

Antwoord: Sy was uitgesproke oor die armoede in die arm gemeenskappe van Suid-Afrika. (2)

10.1.4 Noem EEN van haar liedjies.

Antwoord:

- *Vulin'Dlela*
- *Weekend Special*
- *Nomakanjani*
- *No No No Senior*
- *I Straight Lendaba*
- *Higher & Higher*
- *Too late for mama*
- *Boipatong*
- *Sumbulala*
- *Black President*
- *Thola Madlozi*
- *Ngeke Umconfirm*
- *Promises*
- *Zola Budd*
- *Amalahle*
- *Umntu Ngumuntu ngabantu*
- *Touch Somebody*
- *Amagents*
- *It's Nice To Be With People*
- *Kuyoze Kuyovalwa*

(1)

OF

10.2 Savuka/Juluka (Johnny Clegg)

10.2.1 In watter stam se liedjies was hy baie geïnteresseerd?

Antwoord: Zoeloe-stam (1)

10.2.2 Noem die tweede musiekgroep wat hy gestig het nadat die eerste ontbind het?

Antwoord: Savuka (1)

10.2.3 Beskryf Johnny Clegg en Juluka se musiek.

Antwoord: Dit was altyd polities aangedrewe en het kommentaar gelewer oor die onregverdige en onderdrukkende apartheid beleid. (2)

10.2.4 Noem die laaste album wat genomineer was vir 'n Grammy-toekenning as die beste in die kategorie, 'World music'.

Antwoord: *Heat Dust and dream.* (1)

OF

10.3 Mango Groove

10.3.1 Beskryf hoe Mango Groove gesien was in hul aanvanklike jare toe multikulturele groepe skaars was in die land.

Antwoord: Hulle is gesien as 'n simbool van eenheid vir die Suid-Afrikaanse gemeenskap soos hulle gesukkel het om van die bande van apartheid verlos te word. (2)

10.3.2 Wanneer is die Afro-pop groep gestig?

Antwoord: 1983 (1)

10.3.3 Wie is die hoofsaanger?

Antwoord: Claire Johnston (1)

10.3.4 Noem EEN van hul mees bekende albums.

**Antwoord: **Hometalk*
**Another Country*
**Eat A Mango*
The Ultimate collection* (1)

OF

10.4 Abdullah Ibrahim

10.4.1 Waar is hy gebore?

Antwoord: Kaapstad (1)

10.4.2 Wat beeld sy musiekstyl uit?

Antwoord: Beeld baie invloede van sy kinderjare in die multikulturele omgewing waar hy gewoon het uit. (2)

10.4.3 As wie staan hy ook bekend?

Antwoord: Dollar Brand (1)

10.4.4 Noem EEN van sy welbekende komposisies.

Antwoord: * *The Dream*
* *Anthem for New Nations*
* *Anatomy of a South African Village*
* *Ekaya*
* *Mantra Mode*
* *Cape Town Flowers*
* *Ekapa Ludumo* (1)

OF

10.5 Louis Mhlanga

10.5.1 In watter land is hy gebore?

Antwoord: Zimbabwe (1)

10.5.2 Wat het hom beroemd gemaak?

Antwoord: Sy briljante kitaar-tegniek. (2)

10.5.3 Louis Mhlanga is ook bekend as ...

Antwoord: 'African Axe Man' (1)

10.5.4 Noem EEN van sy albums wat hy tot dusver vrygestel het.

Antwoord:
• *Musik Ye Africa*
• *Mukai*
• *Live at the Bassline with Vusi Mahlasela*
• *Shamwari* (1)

[5]

VRAAG 11: SUID-AFRIKAANSE STYLE

11.1 Bespreek die oorsprong en ontwikkeling van EEN van die volgende style.

11.1.1 Hip Hop

- Hip Hop verwys na beide 'n musiekstyl en 'n kultuur.
- Gedurende die 1970s het die aankondigers (MCs) in klubs begin om ritmes te 'rap' gedurende die tussenspel van die tromstel.
- Die tegniek was veral deur die Afro-Amerikaners in hul voorstede gebruik.
- In die laat 1970s het opnames die tekste van MCs begin ingesluit.
- Daarvandaan het dit tot 'n individuele musiekstyl ontwikkel en was verder ingestel na 1983 toe elektroniese tromklanke as begeleiding vir rap-kunstenaars se tekste gebruik is.
- Fisieke misdaad is met hip-hop kompetisies vervang.
- Die terme hip-hop is vir die eerste keer deur die rap-kunstenaar Keith Cowboy gebruik om sy vriend wat pas by die weermag aangesluit het te terg.
- Die tergery het reëlmatige militêre mars-ritmes, wat in hip-hop ritmes uitgebeeld kan word, ingesluit.
- Na die eerste gebruik van hip-hop as term, het 'n heel nuwe kultuur ontwikkel wat uit elemente soos 'break dancing', graffiti, tegnologie en 'n spesifieke lewenstyl bestaan het.

OF**11.1.2 Suid-Afrikaanse Township Jazz**

- Queenstown is die geboorteplek van tipiese Suid-Afrikaanse Jazz.
- In Johannesburg en sjebeens en Marabastad buite Pretoria, het die Marabi-en Mbaqanga style ontwikkel.
- Sophiatown het legendaries geword en is die plek waar die musiekstyl verder tussen die 1930s en 1950s ontwikkel het.
- Die naam Marabi kan verwys na Marabastad of na die Sesotho woord *marabi*, wat bende beteken.
- Marabi-styl is dansmusiek waarin Dixieland en Ragtime gemeng is met herhalende harmonieë.
- Die ritme skep 'n soort hipnotiese gevoel.
- Die melodieë is dikwels geïmproviseer bo 'n harmoniese progressie.
- Die akkoorde op 'n klawerbord, óf 'n klavier, óf 'n akkordeon of 'n elektroniese klawerbord.
- Ritme is voorsien deur enige moontlike beskikbare voorwerp.
- Latere Jazz-style word ook Marabi genoem.
- Hierdie style het tot die Mbaqanga-styl gelei.

- Die Mbaqanga-styl het gedurende die 1930's ontwikkel en is gekarakteriseer deur 'n sterk baslyn wat die musiek voortdryf.
- Mbaqanga is 'n vermenging van Sesotho- en Zoeloe- liederes, en die Afro-Amerikaanse style en Township-jazz, kwêla, koortradisies en die Marabi-styl.
- Die Zoeloe dansstyl-*indlamu* is geïntegreer met siklusse Marabi en Swing, en word Afrika-stomp genoem.
- Mbaqanga is 'n Zoeloe woord vir mielie-brood wat deur middel van stoom gebak is.
- Onder leiding van Solomon 'Zulu Boy' Cele se orkes van 15 lede, is hierdie styl vir die orkes ontwikkel. Legendariese Jazz-musikante het bekend geraak met hierdie styl. Van hierdie musikante sluit in die Jazz Maniacs, The Manhattan Brothers, The Woody Woodpeckers, The Skylarks (met Miriam Makeba, Abigail Kubeka, Letta Mbuli en Mary Ratoaba).
- Tydens apartheid het die gemengde gehore wat oorspronklik hierdie optredes bygewoon het, verander. Dit het ook daartoe bygedra dat die beste musikante van hierdie styl, soos Hugh Masekela, Miriam Makeba, Abdullah Ibrahim, Jonas Gwangwa, en Kiepie Moeketsie, die land verlaat het.

OF

11.1.3 Pantsula

- Pantsula het ontstaan uit die Zoeloe-woord wat beteken om soos 'n eend te 'waggel'.
- Die kultuur van die dans het in die 1970s begin en het 'n weerspieëling van die lewenstyl en taal van die tsotsi's geword.
- Dit het die dra van duur en elegante klere ingesluit.
- Hierdie lewensstyl het die aandag Apartheidpolisie getrek.
- Hul sogenaamde "tap-and-glide"-dans is grotendeels deur mans gedans, en was die uitdrukking van vryheid van ouerlike gebondenheid.
- Die gewilde dans is die Pantsula-Jive genoem.
- Spontane uitdrukking en onderdrukte geweld in 'n Pantsula-styl, wat deel gemaak het van daaglikse lewe, het tot die boikotte van 1984 en die verdwyning van die dans gelei.
- In latere jare is Pantsula weer gebruik in die kommersiële musiek-mark.
- In 1997 het die musikant, Jabulani Tsambo, 'n tipies Suid-Afrikaanse smaak aan hip-hop gee deur inheemse tale van Suid-Afrika in sy rap-tekste te gebruik.
- In dieselfde jaar (1997) het die regisseur, Chicco Twala, met Tsambo aan die album Maf-town gewerk. Die naam verwys na Mafikeng waar hip-hop Pantsula ontstaan het.

- Die musiek klink baie soos kwaito, maar met 'n kenmerkende hip-hop gevoel.
- Die bewegings van die Pantsula-dans in tipies Suid-Afrikaans, met 'n ontspanne liggaam en gekompliseerde bewegings deur die voete. Dit het 'n baie rustige gevoel.

[8]

VRAAG 12: SUID-AFRIKAANSE KOMPONISTE

Skryf 'n kort paragraaf oor die musikale bydrae van EEN van die volgende Suid-Afrikaanse komponiste; verwys na voorbeelde van hul komposisies. Begin jou paragraaf met die komponis se naam.

Arnold van Wyk

- In 1938 het hy die *Eufoes cantata*, vir die konstruksie van die Voortrekker Monument in Pretoria gekomponeer.
- Gedurende die Tweede Wêreldoorlog, was Van Wyk 'n vertaler en omroeper vir die BBC se Afrikaanse afdeling in Londen.
- In Londen het hy ook musiek vir rolprente geskryf.
- Van sy komposisies is by die beroemde Midday Concerts opgevoer deur Dame Myra Hess.
- Gedurende hierdie tyd is sy eerste simfonie ook opgevoer.
- Met sy terugkeer na Suid-Afrika is sy komposisies gereeld opgevoer, veral die sangsiklus *Van Liefde en Verlatenheid*.
- Van sy bekende komposisies is:

Rhapsody – vir orkes

Vier weemoedige liedjies – Sangsiklus

Nagmusiek, Suiderkruis – vir solo-klavier

Primavera-suite – vir orkes

Van liefde en verlatenheid – Sangsiklus

OF

Pieter Louis van Dijk

- Hy het sy eerste komposisie op die ouderdom van nege jaar geskryf.
- Hy het sy eerste opera, *The Contract*, op die ouderdom van 19 jaar geskryf.
- Hy is die jongste komponis wie se werke deur die SAUK uitgesaai is.
- Sy werke word gereeld in Suid-Afrika, Amerika, Botswana en Duitsland opgevoer.
- Hy word dikwels bemagtig om vir spesiale geleenthede musiek te skryf.
- Sy komposisies verteenwoordig 'n groot verskeidenheid genres, ondermeer ballet-musiek, musiek vir koor en orkes, musiek vir die jeug (*Selfish Giant*, *The Musicians of Bremen*, *Youth Requiem*), en verskeie werke wat deur die San-kultuur geïnspireer is (*San Gloria*, *San Chronicle*, *The Rain People*).
- Bekende werke:

San Gloria – vir koor, lyfperkussie-groep en orkes

San Chronicle – vir kamerorkes

The Selfish Giant – vir kinderkoor, soliste, verteller en orkes

The Rains people – vir verteller, koperblaas-kwintet en deelname deur die gehoor

Follow that Flute – vir koor en orkes

Horizons – vir a-capella-koor.

OF**B.B. Myataza**

- Hy is 'n koorleier en komponis.
- Hy skryf meestal koormusiek
- Sy komposisies word dikwels by koorkompetisies en feeste gesing.
- Hy verwerk soms Xhosa-liedere en gebruik hulle in sy komposisies.
- Sy bekendste komposisies is:

Ingoma Phezu Kodonga Lomlambo

Isigwebo Sethu Kukufa

Lala Sana Lwam

Uponi

VRAAG 13: SUID-AFRIKAANSE TRADISIONELE MUSIEK

Die seremoniemeester van 'n Erfenisdagviering wat deur jou distrik georganiseer word, waar Sotho en Indiese musiek opgevoer gaan word, het jou genader.

Gee 'n kort beskrywing aan die gehoor oor EEN van die volgende:

Antwoord:**13.1 Stylkenmerke van Sotho-musiek**

- Die hoofvorm van die Basotho *lipina* is roep-en-antwoord.
- Die antwoord, deur die koor van 'n groep, word herhaal, maar word aanhoudend aangepas.
- Die roep vorm beide die ritme en toonhoogte van die gedig se teks.
- Die roep sentreer rondom 'n ander toonhoogte in vergelyking met die van die antwoord, en die twee toonhoogtes is gewoonlik 'n heeltoon uitmekaar.
- Die antwoord hoef nie gehoor te word nadat die roep gestel is nie, en andersom.
- Die twee *lipina* elemente mag oormekaar val.
- Die roep-melodie is gewoonlik dalend, terwyl die melodie van die antwoord stygend is.
- Die toonhoogtes van die melodie stem ooreen met die betekenis van die woord.
- Woorde wat op dieselfde manier geskryf is, maar teen verskillende toonhoogtes uitgespreek word, kan twee verskillende betekenisse hê. As gevolg van die respek vir die betekenis van woorde met betrekking tot hul toonhoogte, beweeg twee stemme parallel, met die gevolg dat parallel vierdes en vyfdes voorkom, wat tipies van Basotho musiek is.
- As min of meer dieselfde teks deur al die stemme gebruik word, word Basotho-liedere antifonies gesing – dit beteken dat die stemme opmekaar volg. Dit skep dan variasie.
- Verskillende stemme sing soms verskillende tekste, hiervandaan word nog 'n vorm variasie geskep.
- *Lipina* wat uit verskillende eras in Basotho-geskiedenis dateer, het van mekaar verskil.
- Tradisionele liedere het aangepas by veranderende sosiale omstandighede.
- Liedere vertel normaalweg 'n kort storie.
- Wie ook al die lied sing, hang af van die lied se funksie.
- Sommige liedere word slegs deur mans gesing, ander slegs deur vroue.
- Daar is ook liedere wat deur mans, vroue en kinders saamgesing word.

OF

13.2 Eienskappe van Indiese Klassieke Musiek

- Dit word mondelings oorgedra.
- Dit is gebaseer op die melodiese stelsel van die *raga* en die ritmiese siklusse van die *tala*.
- Improvisasie vorm deel van die musiek, en het 'n konstante klank wat 'n dreun genoem word.
- Die dreun bestaan uit twee note wat 'n volmaakte vyfde van mekaar af is. Dit vorm die tonale basis en word deur 'n manlike solis vasgestel.
- Verskille in die musiek van die Noordelike-streek en die Suidelike-streek is:
 - Indiese musiek is nie genoteer nie, maar word oorgedra van individu tot student deur middel van 'voorbereide' improvisasies.
 - Aangesien improvisasie so belangrik is, is opvoerings nooit dieselfde nie, maar verskil daagliks en van een oomblik na die ander.
 - Die musiek van die Suide is gesentreer op die groot musiek-literatuur van die Hindoe-geloof.

[5]

VRAAG 14: MUSIEKINDUSTRIE EN MUSIEKREGTE

Verduidelik hoe tantieme werk.

Antwoord:

- As 'n komponis se werk in die openbaar opgevoer word, en mense betaal om die opvoering by te woon, moet die komponis 'n deel van die inkomste ontvang.
- Komponiste wat jare gelede heengegaan het, en nie die regte aan hul naasbestaandes nagelaat het nie, deel nie die opbrengste nie.
- Die berekening van tantieme is die verantwoordelikheid van SAMRO.
- Kunstenaars betaal vir 'n lisensie om die werke van hul lede op te voer.
- Die wins word dan aan alle lede uitbetaal op datums wat deur die Direkteure van SAMRO vasgestel word.

[3]

TOTAAL AFDELING B: 60

GROOTTOTAAL: 120